



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής

John Dewey (1859-1952)

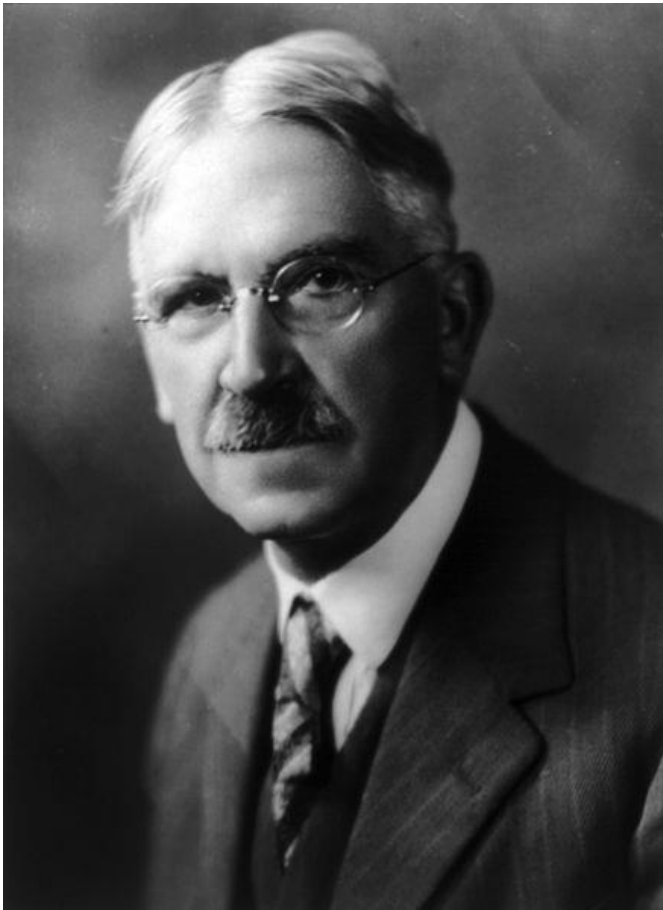
Αλεξάνδρα Ανδρούσου - Βασίλης Τσάφος
Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική
Ηλικία (ΤΕΑΠΗ)

«Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της παλιάς εκπαίδευσης: η παθητική της στάση, η μηχανιστική μαζικοποίηση των παιδιών, η μονολιθικότητα στην ύλη και στις μεθόδους. Με δυο λόγια στην παραδοσιακή εκπαίδευση το κέντρο βάρους βρίσκεται έξω από το παιδί: στο δάσκαλο, στο σχολικό εγχειρίδιο, όπου αλλού θέλετε, αλλά όχι στα πρωταρχικά ένστικτα και στις δραστηριότητες του ίδιου του παιδιού. Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, δεν έχουμε να πούμε πολλά πράγματα γύρω από τη ζωή του παιδιού. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για τη μελέτη της προσωπικότητας του παιδιού, αλλά το σχολείο δεν είναι ο τόπος όπου ζει το παιδί. Τώρα η αλλαγή που έρχεται στην παιδεία μας είναι η μετατόπιση του κέντρου βάρους. Είναι μια αλλαγή, μια επανάσταση, όμοια με εκείνη που έφερε ο Κοπέρνικος, όταν μετέθεσε το κέντρο του σύμπαντος από τη γη στον ήλιο. Και εδώ, το παιδί γίνεται ο ήλιος γύρω από τον οποίο περιστρέφονται τα μέσα της εκπαίδευσης, το κέντρο γύρω από το οποίο οργανώνονται».

John Dewey



John Dewey (1859-1952) (1/2)



Φιλόσοφος, ψυχολόγος και παιδαγωγός. Γεννήθηκε στο Μπέρλινγκτον (Burlington) του Βερμόντ. Δίδαξε σε πολλά Πανεπιστήμια και μελέτησε τα εκπαιδευτικά συστήματα σε όλο τον κόσμο. Στις μελέτες του οφείλεται σε μεγάλο βαθμό η εκπαιδευτική αλλαγή που ξεκίνησε στις ΗΠΑ στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και έθεσε στο κέντρο της εκπαίδευσης τους μαθητές.

[1]

John Dewey (1859-1952) (2/2)

Κατά την εργασία του στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο (1894-1904) ο Dewey ενδιαφέρθηκε για τη μεταρρύθμιση της εκπαιδευτικής θεωρίας και πράξης. Έδωσε έμφαση στη μάθηση μέσω διαφόρων δράσεων και όχι των τυπικών Αναλυτικών Προγραμμάτων. Εναντιώθηκε στις αυταρχικές παιδαγωγικές μεθόδους. Άσκησε κριτική τόσο στην εκπαίδευση που στοχεύει στη διασκέδαση των μαθητών και την απασχόλησή τους με τυπικές και χωρίς ενδιαφέρον δραστηριότητες, όσο και στην εκπαίδευση που στοχεύει αποκλειστικά στην επαγγελματική κατάρτιση.



The Child and the Curriculum (1902)

Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία ζωής και όχι η προετοιμασία για μια μελλοντική ζωή.

“Learning by doing”



John Dewey: Θεωρία και Πράξη

- Καθηγητής της φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Michigan.
- Καθηγητής Διανοητικής και Ηθικής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Minnesota.
- Καθηγητής Φιλοσοφίας και Διευθυντής του Τμήματος Φιλοσοφία, Ψυχολογίας και Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Chicago ⇒ **Διευθυντής του Πειραματικού Σχολείου του Τμήματος Παιδαγωγικής (University Elementary School – Dewey School – Laboratory School).**
- Καθηγητής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Columbia.



Σημαντικά έργα του

- My pedagogic creed (1897).
- The School and Society (1899).
- How we think (1910).
- Schools of Tomorrow (1915).
- Democracy and Education (1916).
- Reconstruction in Philosophy (1919).
- The experience and Education (1939).



University Elementary School – Dewey School – Laboratory School

Μια δημοκρατία σε μικρογραφία:

- Συζήτηση του curriculum σε εβδομαδιαίες συναντήσεις.
- Ελεύθερα διαστήματα στο πρόγραμμα για να συγκεντρώνονται και να συζητούν οι εκπαιδευτικοί.
- Τα μαθήματα αφορμώνταν από συζητήσεις ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές για ό,τι είχε γίνει ή ό,τι επρόκειτο να γίνει.
- Έμφαση στην εκμάθηση της δημοκρατικής συμμετοχής.



Σχολικό Πρόγραμμα – Γενικές Αρχές

«Θα ήθελα να τονίσω ότι όχι μόνο η παιδαγωγική γραμμή του σχολείου, αλλά και η διοίκηση, η εκλογή της διδακτέας ύλης και η προετοιμασία του μαθήματος, καθώς και ο τρόπος διδασκαλίας, έχουν ανατεθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου στους δασκάλους του σχολείου. Κι ακόμη ότι υπήρξε μια βαθμιαία εξέλιξη των παιδαγωγικών αρχών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται. Δεν έμειναν αμετακίνητες. Οι δάσκαλοι ξεκίνησαν με ερωτηματικά και όχι με καθορισμένους κανόνες. Κι αν λύθηκαν πολλά προβλήματα, τις λύσεις τις πρότειναν οι δάσκαλοι».



Ερωτήματα εκπαιδευτικών

- Τι μπορεί να γίνει και πώς μπορεί να γίνει, για να έρθει το σχολείο πιο κοντά στο σπίτι, στη γειτονιά και να πάψει να είναι ένα μέρος, όπου το παιδί έρχεται μόνο για να μάθει ορισμένα μαθήματα; Τι πρέπει να γίνει για να γκρεμιστούν τα τείχη ανάμεσα στη σχολική και την καθημερινή ζωή;
- Τι μπορεί να γίνει για την εισαγωγή στην Ιστορία [...] διδακτέας ύλης που να έχει μια θετική αξία, ένα ουσιαστικό περιεχόμενο για τη ζωή του παιδιού;
- Πώς οι δεξιότητες της ανάγνωσης, της γραφής, της μέτρησης, μπορούν να αναπτύσσονται μέσα από την καθημερινή εμπειρία και την απασχόληση, ως πλαίσιο, και σε απόλυτη συσχέτιση με άλλα μαθήματα τα οποία έχουν πιο ουσιαστικό περιεχόμενο;



Ρόλος σχολείου-εργαστηρίου (1/2)

Πραγμάτωση του σχεδίου του να διαμορφώσει ένα σχολείο:

- πιο ενδιαφέρον για το μαθητή που παράλληλα θα προκαλεί κοινωνικές αλλαγές,
- πιο αξιόπιστο στο πλαίσιο της επιστημονικής έρευνας (οι ερευνητές της εκπαίδευσης θα μπορούσαν να δοκιμάζουν και να παρουσιάζουν πρακτικά τα αποτελέσματα των θεωρητικών εργασιών τους).



Ρόλος σχολείου-εργαστηρίου (2/2)

- Το σχολείο πρέπει να αναπαριστά τη σύγχρονη και πραγματική ζωή του παιδιού (σχολείο ως κοινότητα).
- Τα περιεχόμενα πρέπει να έχουν σχέση με την εμπειρία του παιδιού \Rightarrow απορρίπτονται τα παραδοσιακά περιεχόμενα που απορρέουν από τη γνώση των ενηλίκων.
- Το εκπαιδευτικό περιβάλλον πρέπει να εγείρει ερωτήματα και να κατευθύνει το μαθητή.



Μέσα

«Εάν όμως ανατρέφουμε τα παιδιά μας να δέχονται απλώς διαταγές και να κάνουν πράγματα μόνο γιατί έτσι διατάζονται, εάν δεν τους δείξουμε εμπιστοσύνη και δεν τους δώσουμε την ευκαιρία να εργαστούν και να σκέπτονται μόνα τους και ανεξάρτητα από εμάς, τότε υψώνουμε ανυπέρβλητα εμπόδια στην πορεία προς την εγκαθίδρυση του δημοκρατικού ιδεώδους».



Στάδια της σκέψης από την αναγνώριση στη λύση του προβλήματος

- Αναγνώριση ενός σημαντικού προβλήματος – ανάγκης.
- Διευκρίνιση του προβλήματος – ανάγκης.
- Διατύπωση υποθέσεων.
- Πρόβλεψη συνεπειών των διαφόρων επιλογών/λύσεων & επιλογή μιας.
- Το επιλεγμένο σχέδιο δράσης τίθεται υπό δοκιμή .



Ο Dewey σημειώνει πως:

- Τα σχολεία πρέπει να προσφέρουν στα παιδιά μέσα από το σχολικό πρόγραμμα δραστηριότητες, γιατί μέσα από αυτές αποκτούν γνώσεις, γνώσεις ζωντανές καθώς συνδέονται με γεγονότα της πραγματικής ζωής.
- Όταν αναφερόμαστε στη μέθοδο της σκέψης το σημαντικό στοιχείο είναι ότι η διαδικασία της σκέψης αποτελεί τη μέθοδο της εκπαιδευτικής εμπειρίας.

(Dewey, 1916)



Αλλαγή προσανατολισμού – Ρόλος Παιδαγωγικής επιστήμης

«Δεν θα μπορέσουμε ποτέ να αναπτύξουμε την επιστημονική αγωγή αν συνεχίσουμε να συμπεριφερόμαστε στα παιδιά σαν σε αδιαίρετο άθροισμα. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι κάθε παιδί έχει σαφώς ξεχωριστή ατομικότητα και η παιδαγωγική επιστήμη πρέπει να δώσει ευκαιρίες στα παιδιά να φανερώσουν τι πραγματικά είναι για να μπορέσουν οι δάσκαλοι να βρουν τα μέσα με τα οποία θα τα διαπλάσσουν σε αληθινά ανθρώπινα όντα.»



«Θα ήταν ολέθριο να άφηνε η παιδαγωγική να πιστέψει ο κόσμος πως το παιδί σε μια ορισμένη ηλικία έχει ορισμένες ορμές και ενδιαφέροντα, που πρέπει να καλλιεργηθούν απaráλλαχτα όπως είναι. Γιατί τα ενδιαφέροντα των παιδιών δεν είναι κάτι τελειωτικό, δεν έφτασαν σε πληρότητα, παρά μας δείχνουν τι στάση μπορεί να πάρει το παιδί κάθε φορά σε ό,τι θα του παρουσιάσει η πείρα του. Μοιάζουν με μοχλό και η αξία τους είναι, σαν του μοχλού, προωθητική. [...] Όποιος λογαριάζει την όποια ικανότητα είτε του ενηλίκου είτε του παιδιού σαν να ήταν κάτι στατικό και ακίνητο, δεν μπορεί παρά να διαστρεβλώσει τη διαπαιδαγώγησή της. Γιατί η αληθινή της σημασία είναι ίσα ίσα η προωθητική της λειτουργία, ο δυναμικός της ρόλος».



«Μου αρέσει να υλοποιώ projects με παιδιά, γιατί θεωρώ ότι είναι συναρπαστικό να τα βλέπεις να οικοδομούν τις δικές τους βάσεις για τη γνώση ... να τα βλέπεις να αποφασίζουν τι τα ενδιαφέρει περισσότερο και να κάνουν ερωτήσεις και έρευνες για αυτό. Μου αρέσει να βλέπω τα παιδιά να είναι ενθουσιασμένα γι' αυτό που κάνουν, γι' αυτό που μαθαίνουν. Μου αρέσει να τα βλέπω να βρίσκονται σε αδιέξοδο, επειδή δεν μπορούν να πάρουν γρήγορα στα χέρια τους τα υλικά που θέλουν και δεν μπορούν να πάρουν γρήγορα στα χέρια τους τα υλικά που θέλουν, για να αναπαραστήσουν αυτό που μαθαίνουν καθώς διερευνούν ένα θέμα. Νομίζω ότι είναι ο καλύτερος τρόπος για να ωριμάσουν τα παιδιά και να αναπτυχθούν ολόπλευρα».

Pam Scranton, νηπιαγωγός



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.



Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αλεξάνδρα Ανδρούσου, Βασίλης Τσάφος 2015. Αλεξάνδρα Ανδρούσου, Βασίλης Τσάφος. «Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής I & II. John Dewey». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ECD8/>.



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λπ., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από τη χρήση του έργου, για τον διανομέα του έργου και αδειοδόχο.
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.
- που δεν προσπορίζει στον διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.



Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς,
- το Σημείωμα Αδειοδότησης,
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων,
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει),

μαζί με τους συνοδευτικούς υπερσυνδέσμους.



Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1: [John Dewey](#), by Underwood & Underwood [Public domain], via Wikimedia Commons.

